

Koelbloedig kinderen redden

Volgens Wim Willems trad Ru Paré (1896-1972) pas op 4 mei 2016, ver na haar dood, 'uit de schaduw van de geschiedenis'. Dat gebeurde in de Koninklijke Schouwburg in Den Haag, waar acteurs de opgetekende verhalen vertelden van 'de laatste getuigen van de Duitse bezetting in de regio', 'broze senioren van diep in de zeventig'. In het 'stemmenspel' had meermalen haar naam geklonken. Te horen was dat 'tante Zus', zoals zij werd genoemd, een cruciale rol had vervuld bij het onderbrengen van Joodse kinderen. Ze kwam voor het eerst in het voorjaar van 1942 in actie, toen ze de kleindochter van een voormalige geliefde, een bekende drukker in de hofstad, met de trein naar het noorden van het land bracht. Tot aan het einde van de oorlog bracht zij nog 51 andere jongens en meisjes in alle leeftijden op de fiets, per auto of met de trein naar een onderduikadres. Allemaal konden dankzij haar de oorlog overleven. De niet onbemiddelde Haagse schilderes, die 'resoluut' gewaagd had zich aan te melden voor de Kultuurkamer en zich ook al op andere wijze in de illegaliteit had onderscheiden, moet met de transporten en alles wat eraan te pas kwam een dagtaak hebben gehad. Zij zette niet alleen een landelijk netwerk op, ze leverde de kinderen persoonlijk tot in de verste uithoeken af en ze onderhield ook maandelijks contact met de gezinnen waarin de kinderen verkeerden. Een onmiskenbaar attribuut, die zij altijd bij zich droeg, was de schilderkist met dubbele bodem. Onder de schilderspullen verborg ze kleding, bonkaarten en speelgoed en al wat voor de onderduik nodig was. Ook vervoerde ze de kinderen naar nieuwe adressen als een locatie onvoldoende veiligheid bood of wanneer er conflicten waren ontstaan. Haar

eerste onderduikster bijvoorbeeld diende uit voorzorg twaalf keer te worden verplaatst: van Ter Apel in Groningen en via omzwervingen naar een dorpje bij Veghel in Noord-Brabant.

Ze moet trouwens over stalen zenuwen hebben beschikt en uiterst koelbloedig zijn geweest. De meeste kinderen die ze aan de hand meenam of achter op de bagagedrager zette, zagen er namelijk niet 'uitgesproken' Nederlands uit. Ook kwam het voor dat een kind er iets uitflapte, waarmee het zich kon verraden. Dat gebeurde tijdens Parés allereerste treinreis, toen het meisje in een volle coupé een ogenblik de penibele situatie vergat en spontaan vertelde dat ze een vestje droeg waarop geen ster zat, wat niet mocht. Terwijl de mensen verstarden, bleef Paré kalm door te zeggen dat ze op het volgende station zouden uitstappen. In werkelijkheid echter verplaatsten ze zich naar een andere gedeelte van de trein. Eigenlijk een wonder dat ze nooit in handen van de Duitsers is gevallen!

Na de oorlog heeft Ru Paré over haar heldendaden gezwegen. Wel pakte zij het schilderen weer op. In het interbellum had zij haar tekentalent met lessen bij bekende kunstenaars als Albert Roelofs en Willem van Konijnenburg weten te ontplooien en met portretten, landschappen en stadsgezichten in de hogere ar-

Verzetsheldin met schilderkist. Het leven van Ru Paré. Wim Willems (Boom, Amsterdam 2018), 352 blz., € 26,50

tistische coterieën roem vergaard. Ook vulde zij haar bestaan, dat zij deelde met de internationaal vermaarde alt Do Versteegh, met reizen door Europa en visites aan 'haar kinderen', van wie velen naar Israël waren geëmigreerd. Bij een aantal huwelijken trad ze bovendien als getuige op. Na haar dood is er respectievelijk in Den Haag en Amsterdam een straat en een school naar haar vernoemd. In 2016 kwam ook *101 vrouwen en de oorlog* uit, waarin een hoofdstukje aan haar is gewijd. Er is in 1968 in Yad Vashem een boom voor haar geplant en een steen geplaatst met haar naam erin gebeiteld. Daarnaast kreeg zij de titel Rechtvaardige onder de Volkeren, een titel voor niet-Joden die Joden tijdens de Holocaust hebben gered. Dus zo onbekend als Wim Willems stelt, was zij nu ook weer niet. Het neemt niet weg dat historicus Willems met de prachtige biografie, met onder meer op glimmend papier een aantal afdrukken van haar schilderijen, terecht een extra boost aan de bekendheid van 'onze engel uit de oorlog' heeft gegeven.

Gert Moleman ■